

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

**ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ
- ПРЕДМЕТНА НАСТАВА -**

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

ИСТОРИЈА

VIII одделение

Скопје, 2004 година

VIII ОДДЕЛЕНИЕ

(неделно: 2 часа; годишно: 72 часа)

ЦЕЛ НА НАСТАВАТА

Цел на наставата по историја во основното образование е учениците да усвојат суштински, систематизирани и научно потврдени знаења за минатото и сегашноста, да придонесе во изграднување на вредносен систем на однесување кон својот народ и држава, кон другите народи и држави, кон она што претставува цивилизациско достигнување во светот во духот на граѓанските вредности и демократија, како и да го продлабочи интересот за понатамошно изучување на историските настани и процеси.

ЗАДАЧИ:

- учениците да ги користат и соодветно да ги употребуваат суштинските поими и термини карактеристични за овој историски период како што се: колонијализам, фронт, толеранција, анганга, централни сили, фашизам, националсоцијализам, студена војна, агресија, болшевизам, диктатура, тоталитаризам, малцинство, федерација, ислеништво, устав, комунизам, капитулација, миграција, национализација, деколонизација, окупација, инвазија, блоковска поделба, плурализам, колективизација, индустријализација;
- да ги издвојуваат настаните, процесите, промените и личностите карактеристични за светот, Европа, Балканот и Македонија од почетокот на Првата светска војна до денес;
- да ги наведуваат причините за големите воени судрувања на државите во XX век и последиците за одделни народи и за човештвото во целина;
- да ги објаснуваат причините за распаѓањето на големите империи во Европа и колонијалните сили во светот и настанувањето на новите држави по Првата и Втората светска војна, како последица на тој процес;
- да ги поврзуваат одделните демократски и тоталитарни системи во Европа и светот со нивните појавни карактеристики;
- информирани се за постојните меѓународни институции кои работат за чување на мирот, меѓународната соработка и разбирање, за јакнењето на правата и слободите на граѓаните, за толеранција и решавање на конфликтите и за афирмирање на другите вредности на граѓанското општество;

- Да ги воопштуваат карактеристиките на "студената војна" по Втората светска војна, Блокковската поделба, пропаѓањето на тоталитарниот комунистички режим и ги објаснуваат позитивните страни на современите интеграциони процеси во Европа и пошироко во светот;
- Да го познаваат животот на македонскиот народ во поделена Македонија, да ја сфаќаат политичката дискриминација и национална асимилација во периодот меѓу двете светски војни, да го објаснуваат континуитетот и етапите на борбата за национална и социјална слобода за обезбедување државност;
- Да ги издвојуваат основните придобивки од антифашистичката и националноослободителната борба на македонскиот народ во текот на Втората светска војна;
- Да ги наведуваат причините и последиците од распаѓањето на СФРЈ, раздружувањето на Македонија од СФРЈ без војна и почетокот на осамостојувањето на Република Македонија во економски, политички и културен поглед;
- Да ги посочуваат аспектите на брзиот развој на науката, појавата и улогата на нови технологии во производството, комуникациите и нивното влијание на севкупниот живот на човекот - граѓанин на планетата Земја.

НАСТАВНА ТЕМА: ЕВРОПА, БАЛКАНОТ И МАКЕДОНИЈА ВО ПРВАТА СВЕТСКА ВОЈНА		
СОДРЖИНА	ЗНАЕЊА И СПОСОБНОСТИ	СРЕДСТВА И АКТИВНОСТИ
1. ПРВАТА СВЕТСКА ВОЈНА	<ul style="list-style-type: none"> - Учениците да ги осознаат причините за војната и да ги разликуваат од нејзиниот повод; - да ги објаснуваат најосновните карактеристики на оваа војна и нејзините последици; - да знаат за Версајскиот мировен договор. 	<p><i>Средства:</i> карта за Првата светска војна, на Европа, Балканот и на Македонскиот фронт; дијафилм и видеозаписи за Првата светска војна; текстови за војната од историска читанка и други прилагодени текстови; топографи и слики од фронтите и позадината.</p>
2. БАЛКАНСКИТЕ ДРЖАВИ И НАРОДИ ВО ПРВАТА СВЕТСКА ВОЈНА	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за улогата на балканските држави на страната на двата сојузи; - да ја опишуваат положбата на цивилното население; - да ги сфатат последиците од војната за балканските земји. 	<p><i>Активности:</i></p> <p>Учениците изработуваат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - хронолошка таблица за најважните настани од почетокот до крајот на војната; - проекти на тема за Првата светска војна во Европа, Балканот и Македонија. <p>- графички организатор грозд за тематско повторување.</p>

3. МАКЕДОНИЈА ВО ПРВАТА
СВЕТСКА ВОЈНА

- Да знаат за положбата на македонскиот народ во позадината и на фронтот;
- Да ги осознаат последиците од војната за македонскиот народ.

4. АЛБАНИЈА ВО ПРВАТА
СВЕТСКА ВОЈНА

- Да знаат за меѓународната положба на Албанија во текот на Првата светска војна и за нејзиното учество во истата (Албанците под окупацијата на Австро-Унгарија и Бугарија);
- да знаат отпорот на Албанците против освојувачите.

НАСТАВНА ТЕМА: СВЕТОТ, ЕВРОПА И БАЛКАНОТ МЕЃУ ДВЕТЕ СВЕТСКИ ВОЈНИ		
СОДРЖИНИ	ЗНАЕЊА И СПОСОБНОСТИ	СРЕДСТВА И АКТИВНОСТИ
1. СВЕТОТ ПО ПРВАТА СВЕТСКА ВОЈНА	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги знаат последиците од Версајскиот мировен договор; - да ги воочат и осознаат основните појави и процеси на меѓународен план (економските кризи, фашизмот, нацизмот); - да ги сфатат промените во секојдневниот живот на луѓето по војната. 	<p><i>Средства:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - карти на Европа, Балканот, Турција; Албанија; историски атлас; слики, фотографии, карикатури; историска читанка; видеозаписи и други електронски помагала за личностите на Мусолини, Хитлер, фашизмот, нацизмот, големата економска криза; Кемал Мустафа Атагурк.
2. ТУРЦИЈА СТАНУВА РЕПУБЛИКА	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за промените кои се случувале во Турција како последица од Првата светска војна; - да ја сфатат модернизацијата на турското општество и улогата на Кемал Мустафа Атагурк. 	<p><i>Активности:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - изработка на Т-табела за позитивни и негативни личности од периодот меѓу двете светски војни; - изработка на писмени состави за клучни историски личности и правеење проекти по групи; - изработка на Т-табела за Турција пред и по доаѓањето на Кемал Атагурк на нејзино чело;
3. СОЗДАВАЊЕ НА КРАЛСТВОТО СХС	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги сфатат причините и начинот на формирањето на Кралството СХС; - да знаат за противречностите со кои било оптоварено Кралството на СХС на економски и политички план. 	

<p>4. БУГАРИЈА И ГРЦИЈА МЕЃУ ДВЕТЕ СВЕТСКИ ВОЈНИ</p>	<p>- Да знаат за состојбите во Бугарија, нејзиниот политички систем и меѓународната положба; - Да знаат за внатрешните состојби и меѓународните односи на Грција;</p>	<p>- да направат споредбена табела во три колони за Албанија, Бугарија и Грција во периодот меѓу двете светски војни;</p>
<p>5. АЛБАНИЈА ОД 1918-1928 ГОД.</p>	<p>- Да знаат за конгресите во Драч и Брушња; - да знаат за албанското прашање на мировната конференција; - да знаат за ослободителните востанија на Албанците против туѓите окупатори и за конечното меѓународно признавање на Албанија; - да знаат за Јунската револуција во Албанија (1924) и за Албанската република.</p>	<p>- да состават хронологија на историјата на Албанија меѓу двете светски војни; - изработуваат проект за Албанија меѓу двете светски војни.</p>
<p>6. КРАЛСТВОТО АЛБАНИЈА ОД 1928 - 1939 ГОДИНА</p>	<p>- Да знаат за воспоставувањето на Кралството и за економско-политичките односи во истото; - да ја објаснуваат меѓународната положба на Албанија; - Да знаат за просветата и културата.</p>	

<p>7. ПОЛОЖБАТА НА АЛБАНИЦИТЕ ВО КРАЛСТВОТО НА СХС</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за влијанието на аграрната реформа и колонизацијата на Кралството СХС (Југославија) врз албанското население; - Да знаат за политиката на насилно исекување на Албанците (во Турција и Албанија); - да ја објаснуваат просветно-културната политика на власта кон Албанците; - да знаат за формите на отпор на Албанците против власта. 	
<p>8. КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНИТЕ ПРИЛИКИ КАЈ АЛБАНИЦИТЕ МЕЃУ ДВЕТЕ СВЕТСКИ ВОЈНИ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги објаснуваат карактеристиките на граѓанското општество; - да знаат за просветата, книжевноста, издавачката дејност и уметноста. 	

НАСТАВНА ТЕМА: МАКЕДОНИЈА МЕЃУ ДВЕТЕ СВЕТСКИ ВОЈНИ		
СО Д Р Ж И Н А	ЗНАЕЊА И СПОСОБНОСТИ	СРЕДСТВА И АКТИВНОСТИ
<p>МАКЕДОНЦИТЕ ВО РАМКИТЕ НА СОСЕДНИТЕ ДРЖАВИ</p> <p>1. МАКЕДОНСКО НАЦИОНАЛНООСЛОБОДИТЕЛНО ДВИЖЕЊЕ</p>	<p>- Да знаат за односот на политичките режими на Југославија, Грција, Бугарија и Албанија кон посебноста на македонскиот народ;</p> <p>- да знаат за положбата на македонскиот народ во соседните држави;</p> <p>- да ги толкуваат низ конкретните состојби поимите: денационализација и асимилација, колонизација, раселување и интернација.</p>	<p><i>Средства:</i></p> <p>- Карта на Македонија по Дрвата светска војна; текстови од историска чиганка и други прилагодени текстови за положбата на Македонците под власта на различни режими; фотографии и слики од македонските села и градови; фотографии на личности од политичката и културната историја.</p> <p><i>Активности:</i></p> <p>Учениците изработуваат:</p> <p>- хронолошка таблица за најважните настани од историјата на Македонија меѓу двете светски војни;</p> <p>- низ активноста играње на улоги (драматизација) се претставува положбата на Македонците во различните балкански држави;</p> <p>- се прави табела со паралелен пресек за положбата на Македонците во балканските држави;</p> <p>- се изработуваат куци состави за поважни личности од македонската историја меѓу двете светски војни;</p>

<p>2. МАКЕДОНСКОТО НАЦИОНАЛНО ПРАШАЊЕ ВО МЕЃУНАРОДНИТЕ ОДНОСИ</p>	<p>- Да ги сфатат причините за неповолната меѓународна положба на македонскиот народ; - да знаат за решавањето на македонското национално прашање во рамките на меѓународните конференции и организации и за односот на големите сили.</p>	<p>- час од интерактивна настава: составуваат биографија за Коста Рацин и обработуваат избор од неговата поезија; - составуваат состав за положбата на Македонците во Кралството Југославија врз основа на поезијата на Рацин и текстот од учебникот и други текстови.</p>
<p>3. АФИРМАЦИЈА НА МАКЕДОНСКАТА НАЦИОНАЛНА СВЕСТ, ЈАЗИК И КУЛТУРА</p>	<p>- Да знаат за засилениот процес на афирмација на македонската национална свест; - да знаат за најважните творци и творби на Македонците со кои се афирмирал македонскиот јазик и култура.</p>	

НАСТАВНА ТЕМА: СВЕТОТ, ЕВРОПА И БАЛКАНОТ ВО ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА		
СОДРЖИНА		
ЗНАЕЊА И СПОСОБНОСТИ	СРЕДСТВА И АКТИВНОСТИ	
<p>1. ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА од 1939 – 1945 ГОДИНА</p>	<p>- Да знаат за причините за избувнувањето на Втората светска војна;</p> <p>- Да знаат за односот на силите во војната и за пресвртните моменти;</p> <p>- Да знаат за крајот и последиците од војната.</p>	<p><i>Средства:</i></p> <p>- карта на светот, Европа, Балканот; дијафилмови и видеозаписи за Втората светска војна; текстови за војната од историска читанка и други прилагодени текстови; фотографии и слики од фронтите и позадината и на важни учесници во војната;</p> <p>- фотографии од концентрационите логоди.</p>
<p>2. ХОЛОКАУСТОТ И ПОСЛЕДИЦИТЕ ВО ТЕКОТ НА ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА</p>	<p>- Да знаат за причините на Холокаустот и антисемитизмот;</p> <p>- да знаат за концентрационите логори и обемот на жртвите на Холокаустот;</p> <p>- да знаат за последиците од Холокаустот.</p>	<p><i>Активности:</i></p> <p>Учениците изработуваат:</p> <p>- хронолошка таблица за најважните настани од почетокот до крајот на војната;</p> <p>- проекти на теми за Втората светска војна (за одделни битки, фронтви или балкански држави).</p> <p>- графички организатор грозд за тематско повторување;</p> <p>- проект на тема: Од Холокаустот и концентрационите логори;</p> <p>- изработуваат паралелен пресек за состојбите во Албанија, Грција, Бугарија во текот на Втората светска војна.</p>
<p>3. СИЛИТЕ НА ОСКАТА И БАЛКАНСКИТЕ ЗЕМЛИ</p>	<p>- Да знаат за односот на балканските влади кон силите на оската;</p> <p>- да знаат за улогата на балканските држави во окупаторскиот систем.</p>	

<p>4. ЈУГОСЛАВИЈА ВО ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за почетокот на војната и окупацијата на Југославија; - да ги воочат фашистичките и антифашистички сили на тлото на Југославија; - да знаат за крајот на Втората светска војна во Југославија. 	<ul style="list-style-type: none"> - изработуваат Т-табела во која на едната страна ги внесуваат силите на Балканските народи кои соработуваат со окупаторите, а на другата оние кои се приклучиле кон антифашистичкото движење; - проекти на теми за Втората светска војна во Албанија, Грција и Бугарија.
<p>5. ГРЦИЈА ВО ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за фашистичкиот напад и окупацијата на Грција; - да знаат за текот на војната и за учесниците во неа; - да знаат за положбата на цивилното население. 	
<p>6. БУГАРИЈА ВО ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за причините за стапувањето на Бугарија на страната на силите на оската; - да знаат за појавите на отпор во Бугарија и за положбата на населението; - да знаат за капитулацијата на Бугарија во 1944 и за нејзината преориентација. 	
<p>7. АЛБАНИЈА ВО ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за италијанската и германската окупација на Албанија; 	

<p>8. АЛБАНИЦИТЕ ВО ЈУГОСЛАВИЈА И ГРЦИЈА ВО ВРЕМЕТО НА ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за отпорот на албанскиот народ против италијанската и германската окупација; - да ги разликуваат ставовите и дејноста на одделните политички организации. - Да знаат за окупационите системи (италијански, бугарски и германски) и за положбата на Албанците; - да знаат за борбата против окупаторите; - да знаат за просветата и културата во текот на Втората светска војна. 	
--	--	--

НАСТАВНА ТЕМА: МАКЕДОНИЈА ВО ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА		
СОДРЖИНА	ЗНАЕЊА И СПОСОБНОСТИ	СРЕДСТВА И АКТИВНОСТИ
1. ОКУПАЦИЈА И ПОДЕЛБА НА МАКЕДОНИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за текот на окупацијата на Македонија и нејзината поделба на окупациони подрачја; - Да знаат за положбата на населението во градот и селото и за неговиот однос кон окупаторите; - да знаат за депортацијата на Евреите од Македонија, за нивната судбина и последиците од Холокаустот спроведен во Македонија. 	<p><i>Средства:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - карта за Втората светска војна на Балканот и во Македонија; текстови за војната од историска читанка и други прилагодени текстови; - фотографии и слики од фронтните и позадината и од поважни борци во НОБМ; - фотографии од депортацијата. <p><i>Активности:</i></p> <p>Учениците изработуваат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - хронолошка таблица за најважните настани од почетокот до крајот на војната во Македонија; - проекти на тема за Втората светска војна во Македонија; - собираат по едно живо сведоштво за НОБ во Македонија во вид на писмен состав; - анализираат фотографии и документи од војната; - прават драматизација за да ја претстават ослободителната борба и положбата на Македонците во деловите на окупирана Македонија. - прават состави и проекти за одредени истакнати борци во НОБ.
2. ВООРУЖЕНОТО ВОСТАНИЕ ВО МАКЕДОНИЈА (1941 ГОД.)	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за видовите на отпор на населението; - да знаат за платформата на одделните политички сили кон националноослободителната борба на македонскиот народ; - да знаат за организирањето и почнувањето на вооруженото востание. 	
3. НОБ ВО МАКЕДОНИЈА (1942 – 1944)	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за тешкотиите низ кои се развиваше НОБ во 1942/1943 година; - Да знаат за прераснувањето на вооруженото востание во сенародна ослободителна антифашистичка борба; 	

<p>4. ОСЛОБОДУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА И УЧЕСТВОТО НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО ОСЛОДУВАЊЕТО НА ЈУГОСЛАВИЈА</p>	<p>- Да знаат за ослободувањето на Македонија од фашистичката окупација; - Да знаат за учеството на Македонците во пробивањето на Сремскиот фронт и во ослободителните дејствија на север од Југославија.</p>	<p>- прават драматизација на Првото заседание на АСНОМ преку доделување на улоги; - изработуваат албум за Македонија во Втората светска војна; - анализираат фотографии и документи за депортацијата на Евреите од Македонија.</p>
<p>5. ПОЛОЖБАТА НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО БУГАРИЈА (1941-1944)</p>	<p>- Да знаат за положбата на Македонците во Пиринска Македонија; - да знаат за националноослободителните стремежи на Македонците и нивната ослободителна борба.</p>	
<p>6. ПОЛОЖБАТА НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО ГРЦИЈА (1941-1944)</p>	<p>- Да знаат за положбата на Македонците под окупаторскиот систем; - да знаат за начините на отпор и за организираната национално-ослободителна борба на Македонците; - да знаат учеството на Македонците во заедничката антифашистичка борба со грчкиот народ.</p>	

**7. СОЗДАВАЊЕ НА
МАКЕДОНСКАТА ДРЖАВА**

- Да знаат за подготовките за свикнување на Првото заседание на АСНОМ;
- Да знаат за одлуките на Првото заседание на АСНОМ;
- Да знаат за односот на меѓународната јавност кон создавањето на македонската држава.

НАСТАВНА ТЕМА: СВЕТОТ, ЕВРОПА И БАЛКАНСКИТЕ ЗЕМЈИ ПО ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА		
СО ДРЖИНА	ЗНАЕЊА И СПОСОБНОСТИ	СРЕДСТВА И АКТИВНОСТИ
1. МЕЃУНАРОДНИТЕ ОДНОСИ ПО ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за противречностите помеѓу големите сили и за блоковската поделба на светот; - да знаат за формирањето на најважните европски асоцијации и нивната улога; - да знаат за кризните жарипшта во светот по Втората светска војна. 	<p><i>Средства:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - карта на светот, Европа и Балканот по Втората светска војна; текстови на документи (повелбата на ООН и други) и други прилагодени текстови; фотографии и карикатури за светот и Европа по Втората светска војна; документарни филмови и други видеозаписи за најновата историја.
2. ПОДЕМ И КРИЗИ НА СОЦИЈАЛИЗМОТ	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за воспоставувањето на советскиот модел на социјализмот во источноевропските земји и за сталинизацијата на општествено-економските и политичките системи на источно-европските земји; - да го сфатат процесот на десталинизација и распадот на социјализмот. 	<p><i>Активности:</i></p> <p>Учениците изработуваат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - хронолошка таблица за најважните настани од крајот на Втората светска војната во Македонија; - проекти на теми за светот и Европа по Втората светска војна; - анализираат фотографии, документи, изводи од печат и карикатури; - Праваат споредби (Т-табела или Венов дијаграм) за состојбите помеѓу две балкански држави 1944-1991) - Праваат состави за одделни истакнати личности од историјата на светот, Европа и Балканот;
3. ОПШТЕСТВЕНО - ЕКОНОМСКИ И ПОЛИТИЧКИ ПРОМЕНИ НА БАЛКАНСКИТЕ ДРЖАВИ	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за политичките промени во балканските држави; - да знаат за основните појави и процеси во општествено-економскиот живот на балканските држави; - да знаат за состојбите со човековите права. 	

<p>4. АЛБАНИЈА ОД 1944-1990 г.</p>	<p>- Да знаат за ослободувањето на Албанија и воспоставувањето на комунистичка власт; - Да знаат за колективизацијата на албанското село; - Да знаат за меѓународните односи на Албанија; - Да знаат за просветата и културата.</p>	<p>- Вршат споредба (преку табели, проекти, состави, играње на улоги) за состојбите со човековите права и почитувањето на правата на националните малцинства во различните балкански држави; - составуваат Т-табела или Венов дијаграм за улогата и положбата на жената (во патријархното семејство и на еманципираната жена во едно современо семејство).</p>
<p>5. АЛБАНИЦИТЕ ВО АВНОЈСКА ЈУГОСЛАВИЈА И ГРЦИЈА ОД 1945 – 1990 ГОДИНА</p>	<p>- Да знаат за положбата на Албанците во рамките на внатрешното административно-територијално уредување на авнојска Југославија; - да ги сфатат причините за иселувањето на Албанците во Турција; - да знаат за Брионскиот пленум (1966), за уставната положба според Уставот од 1974 година и за положбата во периодот 1981-1989; - да знаат за положбата на албанското малцинство во Грција и односот на грчките власти кон истото.</p>	

<p>6. КУЛТУРНО – ПРОСВЕТНИОТ РАЗВИТОК НА АЛБАНИЦЕТЕ ВО ЈУГОСЛАВИЈА</p>	<p>- Да знаат за развојот на основното и средното образование; - да знаат за развојот на високото образование и научните институции.</p>	
<p>7. ЈУГОСЛАВИЈА И АЛБАНИЈА ВО ПУБЛИЦИСТИЧКИТЕ И ДЕМОКРАТСКИТЕ ПРОЦЕСИ</p>	<p>- Да знаат за економската и политичката криза во Албанија при крајот на 80-те години; - Да знаат за причините за распаѓањето на југословенската федерација; - Да знаат за воспоставувањето на повеќепартиска парламентарна демократија во Албанија и во земјите на бившата СФРЈ.</p>	

НАСТАВНА ТЕМА: МАКЕДОНИЈА ПО ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА

СО Д Р Ж И Н И	ЗНАЕЊА И СПОСОБНОСТИ	СРЕДСТВА И АКТИВНОСТИ
<p>1. ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИ И ЕКОНОМСКИ ПРИЛИКИ ВО МАКЕДОНИЈА</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за најважните мерки на стопанската политика и нивните последици за економскиот развој на Република Македонија; - да знаат за етапите на развојот политичкиот систем до 1991 година. 	<p><i>Средства:</i> карта на Македонија по Втората светска војна; текстови од историска читанка, печатот и други прилагодени текстови; фотографии, слики и карикатури.</p> <p><i>Активности:</i></p> <p>Учениците изработуваат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - хронолошка таблица за најважните настани во Македонија 1944-2001; - проекти на тема за Македонија по Втората светска војна; - собираат по едно живо сведоштво за животот на своето семејство во периодот 1944-1991; - прават состави и проекти за одделни истакнати личности од политичката и културната историја; - прават куси состави за најважните верски празници на одделните религии; - прават споредба (Т-табела или Венов дијаграм) за разликите во општествено-економскиот и политичкиот систем на РМ до 1991 и по 1991 год.; - изработуваат проект: Место семејство во периодот 1991-2001 година (каде живее, со што се занимава, кои
<p>2. ПОЛОЖБАТА НА НАЦИОНАЛНИТЕ МАЛЦИНСТВА И ЕТНИЧКИ ГРУПИ ВО МАКЕДОНИЈА ПО ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА (1944-1991)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за етничкиот состав на населението до 1991 година; - да знаат за основните политичко-правни акти со кои се регулирале правата на националните малцинства и етнички групи во Македонија. 	
<p>3. САМОСТОЈНА И НЕЗАВИСНА МАКЕДОНИЈА</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за начинот на осамостојување на РМ; - да знаат за промените во политичкиот и економскиот систем; - да знаат за меѓународните односи и меѓународната положба на РМ. 	

		се членовите на семејството, промените што настанале итн.);
<p>4. МАКЕДОНСТАГА ПРАВО-СЛАВНА ЦРКВА</p>	<p>- Да знаат за процесот на осамостојување на МПЦ и нејзиниот однос со другите православни цркви; - Да знаат за организацијата и функционирањето на МПЦ.</p>	
<p>5. ИСЛАМСКАТА ВЕРСКА ЗАЕДНИЦА И ДРУГИТЕ ВЕРСКИ ЗАЕДНИЦИ ВО МАКЕДОНИЈА</p>	<p>- Да знаат за организационата поставеност на ИВЗ и на другите верски заедници во Македонија; - Да знаат за начинот на делување на верските заедници.</p>	
<p>6. ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА</p>	<p>- Да знаат за достигнувањата во сферата на образованието; - да знаат за најважните научни институции; - да знаат за најважните институции и достигнувања во областа на културата.</p>	

<p>7. КУЛТУРНО-ПРОСВЕТЕН РАЗВОЈ НА АЛБАНИЦИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА (1944-1991)</p>	<p>- Развојот на основното и средното образование; - развојот на високообразован научен кадар и на научните дејности; - Достиганјата и придонесот на Албанците во културниот развој на РМ.</p>	
<p>8. ПОЛОЖБАТА НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО СОСЕДНИТЕ ДРЖАВИ</p>	<p>- Да знаат за положбата на Македонците во Пиринска Македонија и за односот на бугарските власти кон нивните национални права и посебност; - да знаат за положбата на Македонците во Егејска Македонија и за односот на грчката политика кон признавањето на нивната национална посебност; - да знаат за положбата на Македонците во Албанија; - да ги споредуваат правата на Македонците во соседните држави, во однос на правата на етничките заедници и во РМ.</p>	

<p>9. ИСЕЛЕНИШТВОТО ОД МАКЕДОНИЈА ВО СВЕТОТ ПО ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да знаат за причините за миграциите на населението од Македонија; - Да знаат за најголемите миграциони центри на македонските граѓани и за начинот на живот и прилагодување во новата средина; - Да знаат за врските на иселениците со татковината. 	
--	---	--

ОД ПРЕДЛОЖЕНИТЕ 46 НАСТАВНИ СОДРЖИНИ, НАСТАВНИЦИТЕ ВО СВОЕТО ГОДИШНО И ТЕМАТСКО ПЛАНИРАЊЕ ЗАДОЖИТЕЛНО ТРЕБА ДА РЕАЛИЗИРААТ 34 НАСТАВНИ СОДРЖИНИ.

Основни знаења и способности

Ученикот во VIII одделение стекнал основни знаења и способности ако:

- ги знае причините за Првата светска војна;
- ги опишува настаните за време на Октомвриската социјалистичка револуција;
- го определува улогата на балканските народи во Првата светска војна;
- го објаснува ставот на големите сили на Мировната конференција за македонското прашање;
- ги истакнува македонските политички организации во странство кои пред светската јавност го покренуваат македонското прашање;
- знае за фашизмот во Италија и национал-социјализмот во Германија;
- ги истакнува постигањата на Турција за прераснување во современа и граѓанска држава;
- раскажување за животот на македонскиот народ меѓу двете светски војни;
- го разбира поставувањето на македонското прашање пред Друштвото на народите;
- ги објаснува причините за Втората светска војна;
- го поврзува отпорот и соработката на балканските народи против окупаторот;
- знае за вооруженото востание во Македонија во 1941 година;
- ги објаснува дејствувањата на партизанските одреди во 1942 година, формирањето на Главниот штаб и ЦК на КПМ;
- ги истакнува големите операции во Македонија (Февруарскиот поход, Пролетната офанзива);
- ги знае одлуките на АСНОМ и значењето на натамошното продлабочување на борбата;
- ја определува улогата и значењето на ООН, ОБСЕ, ЕС, ЕУ;
- знае за општествено-економските и политичките промени во Македонија во Втората светска војна во рамките на Југословенската федерација;
- ја објаснува определбата на Македонија за градење на граѓанско и демократско општество;
- го разбира политичкиот шурализам, парламентарните избори и новиот Устав во Република Македонија.

ПРОФИЛ НА НАСТАВЕН КАДАР

- Филозофски факултет – Институт по историја;
- Педагошки факултет – Институт по историја – географија.

НАСТАВНАТА ПРОГРАМА ЈА ИЗГОТВИ РАБОТНАТА ГРУПА :

1. Живко СТЕПАНОСКИ, раководител, педагошки советник по историја во БРО
2. д-р Виолета АЧКОСКА, професор на Филозофскиот факултет – Скопје
3. д-р Тодор ЧЕПРЕГАНОВ, Институт за национална историја – Скопје
4. д-р Коста АШИЕВСКИ, професор на Филозофски факултет – Скопје
5. д-р Рамиз АБДУЛИ, Институт за национална историја – Скопје
6. д-р Сефедин ЕЛЕЗИ, Министерство за образование и наука
7. д-р Халим ПУРЕЛКУ, професор во Гимназијата “Зеф Љуш-Марку” – Скопје
8. Невена ПЕТКОСКА, професор во ОУ “Димо Хаџи – Димов” – Скопје
9. Хидаета МУСЛИУ, наставник во ОУ “Љубен Лапе” – Скопје
10. Неби ДЕРВИШИ, професор во УСО “Нико Нестор” – Струта
11. Миланчо ПЕТКОВ, педагошки советник по историја во БРО